

GLEDALIŠKI LIST

SEZONA
1923/24

ŠTEVILKA 9

IZDAJA UPRAVA
NARODNEGA
GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI

KOSTA VUKAŠINOVIĆ

LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 1/a
Palača Ljubljanske kreditne banke

Trgovina modnih čevljev in usnjatih izdelkov:

== Listnice - Damske torbice ==

Potovalni usnjati predmeti i. dr.

Samoprodaja in zaloga izdelkov tovarne „PETOVIA“, d. d.

Jadranska banka BEOGRAD

Dionička glav. Din 60.000.000

Rezerva Din 30.000.000

Podružnice:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb,

Amerikanski odio.

Naslov za brzozavke: Jadranska

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar; Frank Sakser State Bank, Cortland Street 82, New-York City, Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Najfinejša svetlobna telesa

za stanovanja, vile, banke, bare, kine itd. kakor:

lestence, namizne, stoječe svetiljke itd. itd.

v vsakem poljubnem slogu, tudi po doposlanih načrtih, izdeluje v kovini, lesu, svili, steklu itd. edina jugoslovenska

Svetlobna industrija „VESTA“.

Naročila samo na atelje „VESTA“, Ljubljana, Holodvorska ul. 8/I.

SPORED.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek,	27. novembra	Zaprto.	
Sreda,	28. "	Smrt majke Jugovića . . .	Red D
Četrtek,	29. "	Danes bomo tiči , burka. Na korist Udruženja gledaliških igralcev	Izven
Petek,	30. "	Mogočni prstan . Premijera	Izven
Sobota,	1. decembra	ob 3. uri popoldne Gospa z morja . Dijaška predstava	Izven
Nedelja,	2. "	ob 3. uri popoldne 2 × 2 = 5 . Ljudska predstava	Izven
Nedelja,	2. "	ob 8. uri zvečer Osma žena	Izven
Ponedeljek,	3. "	Mogočni prstan	Red F

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Torek,	27. novembra	Nikola Šubic Zrinjski . . .	Red C
Sreda,	28. "	Novela od Stanca. Zapečatenci . Vojaška predstava	Izven
Četrtek,	29. "	Zaprto. (Generalna vaja.)	
Petek,	30. "	Psoglavci	Red B
Sobota,	1. decembra	Gospodski sen . Premijera	Izven
Nedelja,	2. "	Aida	Izven
Ponedeljek,	3. "	Zaprto.	

Uprava si pridržuje pravico spremembe sporeda in zasedbe.

Priporoča se stara, solidna tvrdba	J. Maček	največja zaloga oblek na Aleksandrovi cesti samo št. 12
--	------------------------	---

Smrt majke Jugovića.

Dramska pjesma u tri pjevanja od Ive Vojnovića.

Režiser: ROGOZ.

Majka Jugovića	ga Rogozova
Prva snaha	gna M. Danilova
Druga snaha	gna Rakarjeva
Treća snaha	gna Juvanova
Četvrta snaha	gna Ježkova
Peta snaha	gna Kovačičeva
Šesta snaha	gna Gorjupova
Sedma snaha	gna Artlova
Osma snaha	ga Medvedova
Deveta snaha Angjelija	ga Šarićeva
Kosovka djevojka	ga Danilova-Balatkova
Jedna baka	ga Juvanova
Damjan Jugović	g. Rogoz
Slijepac guslar	g. Skrbinišek
Bakin unučić	g. Tavčar
Jedan čobanin	gna Gorjupova
1. glasnik	g. Drenovec
2. glasnik	g. Pěček
I.) Turčin {	g. Sancin
II.) {	g. Cesar
III.) {	g. Smerkolj

Djeca Jugovići, kopljanici turski, hrišćanski zarobljenici, hrišćanski kopljanici, starci, žene, djeca, ranjenici, narod itd. itd.

Glas zarobljenika turskog.

Glas zvijezda-krijesnica.

Glas noćnog vjetra.

Prva su dva pjevanja na čardaku Jug Bogdanove kule, a treće na Kosovu. Doba: O Vidovdanu god. 1389.

Danes bomo tiči.

Veseloigra v štirih dejanjih (osmih slikah). Spisal J. Nestroy.

Poslovenil * * *

Režiser: O. ŠEST.

Plavec, trgovec v malem mestu	g. Lipah		
Minka, njegova sestranka in varovanka . .	gna Gorjupova		
Bobek, trgovski pomočnik	} pri Plavcu {	. .	g. Rogoz
Matiček, vajenec		. .	g. Plut
Zmikavec, hlapec		. .	g. Sancin
Jera, hišna		. .	gna Rakarjeva
Melhijor, hlapec brez službe			g. Kralj
Drugovič			g. Drenovec
Poskočil, krojaški mojster			g. Skrbinšek
Globočnikova, trgovka z modnim blagom .			ga P. Juvanova
Jelovškova, vdova			ga Wintrova
Cvetkova, Plavčeva svakinja			ga Medvedova
Komar			g. Jan
Tina, izdelovalka lišpa			gna V. Juvanova
Liza, služkinja pri gospodični Cvetkovi . .			gna Ježkova
Hišnik			g. Kumar
Kočijaž			g. Jerman
Stražnik			g. Cesar
Grabež, potepuh			g. Terčič
Prvi natakak			g. Medven
Drugi natakak			g. Smerkolj

Dejanje se vrši pri Plavcu, v malem mestu, potem v bližnji stolici in na koncu spet pri Plavcu.

Po četrti sliki daljši odmor.

Salon za dame in gospode

EMIL NAVINŠEK

šef vlasuljar slov. opere in drame v Ljubljani

Izposojevalnica gledaliških lasulj in potrebščin

MOGOČNI PRSTAN.

Narodna pravljica z godbo, petjem in plesom v štirih dejanjih (sedmih slikah). Spisal Fran Milčinski. Glasbo zložil Viktor Parma.

Kapelnik: g. FR. BAUER.

Režiser: A. DANILO.

Kraljica belih vil	gna M. Danilova
Vila Dragomila	gna Slavčeva
Prva vila, } čuvarice zakladov {	gna Juvanova
Druga vila, }	gna Ježkova
Tretja vila, }	gna Kramarjeva
Prvi škrat	gna Tilka Jezeršek
Drugi škrat	gna Heda Janc
Tretji škrat	gna Rezi Brcar
Car Aleš, eno manj nego deseti	g. Lipah
Princesa Viola	ga Šaričeva
Minister Rigomir	g. Skrbinšek
Minister Rogoslav	g. Plut
Strežaj carja	g. Bertok
Deveti kralj	g. Peček
Minister Mehmed	g. Kralj
Prvi suženj, } zamorca {	g. Terčič
Drugi suženj, }	g. Markič
Kraljev sluga	g. Kumar
Glasnik	g. Danilo
Prvi mož iz naroda	g. Sancin
Drugi mož iz naroda	g. Medven
Stražar	g. Smerkolj
Majka Marta	gna Rakarjeva
Stanko, njen sin	g. Drenovec
Kuža Zvestin	g. Tavčar
Muca Liza	gna Hillejeva
Evfemija, roj. von Prezeltaig	ga V. Danilova
Tonček, }	gna Gorjupova
Tinček, }	g. Windiš
Binček, }	g. Marn
Markec, }	g. Smerkolj I.
Mirkec, }	g. Smerkolj II.
Zakleti mladeniči	gg. Jan, Medven, Jerman

Janičarji, odaliske, narod.

Slike: 1. Imenitna kupčija. 2. Zahvala kraljice vil. 3. Čudeži mogočnega prstana. 4. Neprijeten gost. 5. V sovražni oblasti. 6. Potujoči umetniki. 7. Vsemogočna ljubezen. Rešeni.

Med prvim dejanjem mimodrama o našem ljubem kruhku. Izvaja baletna šola. Plese aranžiral baletni mojster g. Trobiš. — Deloma nove kulise naslikal g. Skružny.

Sodeluje del muzike dravske divizijske oblasti.

Začetek ob 8.

Konec ob pol 11.

OSMA ŽENA.

Komedija v treh dejanjih in štirih slikah. Spisal A. Savoir.
Poslovenil dr. F. S.

Režiser: B. PUTJATA.

Brown	g. Putjata
Hubert	g. Rogoz
Marki	g. Danilo
Cok	g. Medven
Tajnik	g. Jan
Matard	g. Jerman
Natakar	g. Sancin
Monna	ga Nablocka
Lucienne	gna Mira Danilova
Miss Georg	ga Medvedova

Dejanje se vrši v Ostendu in Parizu.

Čas: Sedanjost.

Toalete g. Rogoza so nabavljene pri tvrdki Drago Schwab.

L. ROT :-: LJUBLJANA
GRADIŠČE 7
ZALOGA, IZDELAVA KOŽUHOVINE

IVAN PERDAN, LJUBLJANA
Veletrgovina specerijskega blaga
Glavna zaloga Ciril in Metodovih vžigalic

Dobrovoljačka banka, d.d. v Zagrebu
podružnica **LJUBLJANA**
Telef. inter. št. 5 in 720 Dunajska cesta št. 31
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Nikola Šubic Zrinjski.

Glasbena tragedija v treh dejanjih in osmih slikah. — Po drami T. Körnerja spisal Hugon Badalić. — Vglasbil Ivan pl. Zajec.

Dirigent: L. MATAČIĆ.

Režiser: V. SEVASTJANOV.

Nikola Šubic, hrvatski ban, poveljnik Sigeta	g. Cvejić — Levar
Eva, njegova žena . . .	gna Sfiligojeva
Jelena, njiju hčerka . .	ga Gaj-Jermanova — gna Thalerjeva
Gašpar Alapič	g. Pugelj
Lovro Juranić	g. Banovec — Kovač
Vuk Paprutović	g. Mohorič
Sulejman Veliki, turški car	g. Betetto — Zupan
Mehmed Sokolović, veliki vezir	g. Sovilski — Šimenc
Mustafa	g. Rus
Ali Portuk	g. Ribič
Ibrahim Beglerbeg . .	g. Erklavec
Levi, Sulejmanov zdravnik	g. Debevec
Timoleon	g. Perko

Osmanka, Sokolica, Mejra, Fatima, Zulejka. — Hrvatski častniki in vojaki. Bule, odaliske, evnuhi, čuvarji saraja.

Zbor vil, turški vojaki.

Prva slika se godi v Beogradu, ostale v Sigetu in pred njim v turškem taboru leta 1566.

J. Wanek, Ljubljana, Sv. Petra c. 19

krznar in izdelovatelj čepic

Velika izbira raznovrstnih kož, moderniziranje plaščev in kolje v najmodernejše modele.

PSOGLAVCI.

Opera v treh dejanjih (šestih slikah). Besedilo napisal po romanu Jiraskovem Karel Šipek. Vglasbil Karel Kovařovic.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: O. ŠEST.

Jan Sladký Kozina, kmet iz Ujezda	g. Šimenc
Hanči, njegova žena	ga Lewandovska
Stara Kozinova, njegova mati	ga Valouškova-Borova k. g.
Krištof Hruby, rihtar iz	
Draženova, njegov stric	. . . g. Bogojevič
Jurij Syka, rihtar iz Ujezda	. . . g. Perko
Matevž Přibek, kmet iz	
Ujezda	. . . g. Zupan
Adam Ecl, imenovan Šalji-	
vec, iz Klenč	. . . g. Mohorič
Jakob Brychta, rihtar iz	
Postřekova	. . . g. Finko
Jurij Peč, rihtar iz Hodova	. . . g. Lumbar
Nemec, rihtar iz Klenč	. . . g. Rus
Jiskra Rehuřek, godec	g. Šubelj
Dorla, njegova žena	ga Matačičeva
Maksimilijan Laminger z Albenreuta, imeno-	
van med Psoglavci Lomikar, poglavar	g. Cvejič
plzenskega okraja, gospodar hodske zemlje	gna Sfiligojeva
Katarina, rojena Lobkovic, njegova soproga	
Vaclav grof Sternberg, predsednik priziv-	
nega sodišča	g. Zathey
Koš, Lamingerjev valpet	g. Pugelj
Sodni sluga	g. Debevec
Ječar	g. Habič
Ženski glas za odrom	gna Kocuvan

Kozinova otroka. Hodi, vojaki, plemiči, sodniki, pisarji, Laming-
gerjevi gosti.

Dejanje se vrši 1695, do zadnje slike je minulo eno leto.

Prvo in drugo dejanje in poslednja slika se vrše na Hodskem, prva slika
tretjega dejanja v Pragi, druga v Plznu.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružný.

Kostumi: Gledališka krojačnica pod vodstvom ge Waldsteinove.

Gosposvetski sen.

Narodna opera v dveh dejanjih s predigro. Besedilo spisala skladatelj in Franjo Roš. Vglasbil: Risto Savin.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: O. ŠEST.

Dušan	g. Betteto – Zupan
Bernard, knez Korotana in Kranjske marke	g. Sowilski
Kneginja, njegova mati	ga Smolenska
Otokar I. Přemisl, kralj češki	g. Pugelj
Juta, njegova hči	ga Lewandovska
Grofica Andeška	ga Borova – Ropasova
Margareta, njena hči	g. Rewicz – gna Kattnerjeva
Mojmir, vitez, Bernardov prijatelj	g. dr. Rigo
Pastovčan, } kmeta {	g. Debevec
Gradekar, }	g. Banovec

Gosti, lovci, ljudstvo, vojaki.

Predigra se vrši v sedanjem času, prvo in drugo dejanje na Krnskem gradu in Gosposvetskem polju.

Nove dekoracije: slikarna Narodnega gledališča pod vodstvom g. Skružnyja.

IG. KLEINMAYR & FED. BAMBERG, dr. z o. z., LJUBLJANA.

Pravkar izšlo: Edmond Rostand: *Cyrano de Bergerac*. Herojska komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Župancič. Cena 65 Din.

Franco ka književnost zadnjih 50 let morda ne premore dela, ki bi bilo v svoji dovitnosti, vznešenosti in sljaju besede tako tipljeno francosko, kakor je Rostandov „Cyrano“. Z duhom poet, z vnanjostjo nosata grdobaa; srce polno ljubezni, usta preklepeajoča od posmeha nad seboj; lev, ki bi si mogle priboriti svet in se ne upa dvigniti oči od žene, ki jo ljubi – evo vam junaka te čudov te komedije! „Cyrano de Bergerac“ je uvrščen v letošnji repertoar ljubljanskega Narodnega gledališča.

V. BEŠTER ATELJE „**HELIOS**“
Oglejte si slike, Aleksandrova cesta 5

AÏDA.

Opera v štirih dejanjih. Spisal Antonio Ghislanzoni.
Vglasbil G. Verdi.

Dirigent in režiser: F. RUKAVINA.

Kralj egiptovski.	g. Pugelj — Zupan
Amneris, njega hči	ga Rewiczewa — gna Sfiligojeva
Aïda, sužnja etiopska	ga Lewandovska — gna Zikova
Radames, vodja egiptovske voj- ske	g. Sowilski — Šimenc
Ramfis, veliki svečenik	g. Betetto — Zathey
Amonasro, etiopski kralj in oče Aïde	g. Cvejić
Sel	g. Banovec — Mohorič
Svečenica	gna Mišič-Saxova

Svečeniki, svečenice, ministri, vodje, vojaki, sužnji in ujetniki etiopski, narod egiptovski.

Dejanje se godi v Memfidi in Tebah za vladanje Faraona.

Nove dekoracije naslikal g. Skružny. Novo garderobo izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom ge Waldsteinove.

Plese naštudiral baletni mojster g. A. Trobiš.

Vsebina:

1. dejanje: Dvorana v kraljevi palači. Ramfis in Radames govorita o vojni; Radames upa, da postane vodja egiptovske vojske. Samo v tem slučaju lahko popelje ljubljeno Aïdo v domovino. V Radamesa je zaljubljena tudi Amneris. Kralj ga imenuje glavnim poveljnikom in Amneris mu izroči zastavo.

Sprememba: V templju. Veliki svečenik izroči Radamesu sveti meč in prosi boga za zmago.

2. dejanje: Amneris se v svojem stanovanju pripravlja za sprejem zmagovalne vojske. Ker pa sluti, da ga tudi Aïda ljubi, ji zapove, da mora pozabiti nanj in da se mora zmagovalne svečanosti udeležiti kot sužnja.

Sprememba: Radames se vrača kot zmagovalec. Med ujetniki je pripeljal seboj tudi kralja Amonasra, očeta Aïdinega. Kralj sicer na prošnjo Radamesovo sužnje osvobodi, le Aïde in njenega očeta ne. Radames naj poroči kraljevo hčerko Amneris.

3. dejanje: Na obali Nila. Amneris moli na predvečer poroke v Izinem templju. Radames je hotel z ljubljeno Aïdo zbežati iz Egipta, toda njegov načrt se izjalovi in veliki svečenik ga zapove zapreti.

4. dejanje: Kraljeva dvorana. Amneris še vedno ljubi Radamesa in ga skuša osvoboditi. On je ne ljubi, pusti rajši se živega pokopati. Obupana Amneris preklinja sodnike.

Sprememba: V svetišču Vulkanovem umreta v objemu Radames in Aïda.

K prvi uprizoritvi „Mogočnega prstana“.

(Intervjú.)

Napotili smo našega poročevalca g. Fr. Ž. v gledališko garderobo, da so mu posodili modni klobuk, skoro čisto nov, inv. št. 5, in modno suknjo, sveže likano in z vsemi gumbi, inv. št. 9. V tej razkošni opremi smo ga spustili nad gospoda pisatelja, da ga izpraša o njegovi igri.

Gospod pisatelj se je bil baš ukvarjal s svojo potno torbico, tlačil je vanjo neke spise, kos kruha in precej bel ovrtnik. Najprej gospod pisatelj ni razumel, kaj želi naš poročevalec v razkošni svoji opremi, in je trdil, da ga ni doma in da se bo dalo z njim govoriti šele po prvem. Potem se je polagoma zavedel in je postal prijazen. Dejal je, da bi rad postregel z ognjem, ako bi bile na razpolago cigarete, in je o svoji igri razodel to-le:

Dejal je, da nima časa, da se mu mudi na vlak, in da njegov čas sploh ni njegov, ker ga je prodal državi. Toda vsako leto da ima kos dopusta, nemara zato, da se država odpočije od njegovega delovanja. Takrat je čas njegov, tisti čas lahko zase uporabi in mu ne more nihče očitati, da ga krade državi.

Pa je ob predlanskem dopustu spisal nekaj, lani tudi nekaj in je bilo oboje tiskano in so njegovi otroci radi brali, ako so dobili h knjigi še suhih hrušk, fig in orehov. Letos pa je spisal „Mogočni prstan“ in upa, da bo občinstvu všeč, seveda da bodo na razpolago suhe hruške, fige in orehi, to spada po njegovem mnenju v področje režije, za to stran uprizoritve se gospod pisatelj ne šteje odgovornega.

Izjavil je: da jako ljubi pravljичne snovi na odru, da pa je morebiti še kaj drugih ljudi, ki so enako razpoloženi; da dan pri naša delo, skrbi, jezo, kako dobro dejó večerne ure v gledališču, če nudijo nekaj drugega kakor dan, namreč veselje, sijaj, čudeže in nazadnje še to, da ljubezen in dobrotá zmagata nad krivico in nasiljem — tega ni več v vsakdanjem življenju, pa naj bi bilo včasí vsaj na odru.

Potem se je gospod pisatelj pogladil z roko preko lica in brade in je vprašal našega poročevalca, ali zna briti, in mu je bilo jako žal, da ni znal. Rekel je, da je mislil: Ko bo stvar spisana in spre-

**Zavarovalnica in
pozavaroval-
nica**

GENERALNO ZASTOPSTVO

TRIGLAV

LJUBLJANA, GLEDALIŠKA ULICA
(palača Pokojninskega zavoda)

ima s

6,000.000 Din

največjo uplačano glavnicó

med jugoslov. zavarovalnicami

Dohodki premij l. 1922 18,036.500 Din

Škode l. 1922 6,343.000 Din

jeta, pa bo dobro! Toda kruto se je varal — hujše delo se je pričelo šele potem.

Prvič je bilo treba godbe.

Zdaj se je gospod pisatelj razvnel in je z živo besedo razložil, kolikšne da so bile težkoče zastran godbe.

Gospod upravnik Narodnega gledališča da je bil sila klavrno nabiral ustnice in stokal, kako ogromen denar bo stala godba. Ako je igra tako šibka, je dejal, da ne gre čisto brez godbe, naj bo godba kolikor mogoče skromna; ljubo bi mu bilo, ako bi se dala opraviti igra vsaj brez hrupnih godal in trobil zgolj z nežnim spremljevanjem kitare.

Gospod pisatelj da je bil razumel gospoda upravnika, pa mu k sreči še ni bil čisto potekel dopust in se je požuril v Maribor, tam mu živi očetovski pokrovitelj in naklonjeni dobrotnik Parma in se poznata še iz časov, ko je imel Parma čisto bele lase — zdaj so mu že močno osiveli.

Imenovani pokrovitelj in dobrotnik je dobrohotno poslušal gospoda pisatelja, položil mu je roko na glavo in je izjavil, iz ozirov na nedolžno rodbino pisateljevo, da bo zložil glasbo. Toda dejal je, naj pove gospodu upravniku, da za samo kitaro ne more zložiti godbe ob najboljši volji, vsaj veliki boben da mu mora biti dovoljen poleg kitare.

V težkih dvomih da se je vrnil gospod pisatelj. Doma pa ga je rešil vseh skrbi prijazni gospod režiser; v poset da je prišel ob pol enajstih zvečer, smodko je pustil zunaj in je gospoda pisatelja iznenadil s prijetno novico, da je gospod upravnik že dovolil h kitari in bobnu še triangel in rene in poldruga gosli in od klavirja zadnjogo. Gospod pisatelj da je bil jako vesel ob tej novici in da se je takoj opravičil prijaznemu gospodu režiserju, da je že v spalni srajci. Tudi gospodu upravniku da je bil jako hvaležen in mu je to tudi dejansko razodel. Dejal da mu je, da tudi njega, skromnega slovenskega pisatelja, boli, da so gmotna sredstva uglednega našega Talijinega templja omejena v taki meri, da je oviran prosti razmah tantijem in kulis in sploh vse umetnosti. In je gospod pisatelj zaupno povedal gospodu upravniku, da v drugem dejanju „Mogočnega prstana“ dežuje zlató. In je rekel, da bo zatisnil eno oko, ako bi gospod

Najugodnejši nakup igrač in primernih daril za Božič in Novo leto

pri tvrdki

Vaso Petričič nasl. J. Samec

Ljubljana, Mestni trg št. 21.

upravnik v prid gledališki blagajni malo podstavil klobuk pod zlati dež. Le obljubiti da mora gospod upravnik, da tega ne pove nikomur, drugače bi prišli oni in ne bi ostalo nič zlata za Devetega kralja in bi se igra nepričakovano končala že sredi drugega dejanja — lahko da to komu ne bi bilo prav in bi zahteval vstopnino nazaj. Gospod upravnik da je bil jako zadovoljen in je bila ta stvar v redu.

In potem se je vrstilo drugo delo — je pravil gospod pisatelj — in da je imel obilo opravka, da ni bil nikomur na potu.

Pa se je gospod pisatelj nenadno spomnil in je vprašal našega poročevalca, koliko je ura, in jo je naš poročevalec imel in je tudi šla in je povedal, koliko kaže. Tedaj je gospod pisatelj vzkliknil: „Moj vlak! Moj vlak!“ — popadel je potno torbico in zbežal in je bil v naglici nase vrgel klobuk in suknjo našega poročevalca. inv. št. 5 in 9, in nismo mogli brez njiju igrati in so nam tako izostale tri predstave, dokler se ni vrnil gospod pisatelj. Rekel je, da se mu je kaj zdelo, da njegov klobuk in njegova suknja nista tako razkošna, da pa je mislil, da se je morebiti zgodil kak čudež — čudeže da jako ljubi.

— n — a.

O. Š.

Risto Savin: GOSPOSVETSKI SEN.

Vse se vrši danes, jutri, črez leto dni — vršilo se bo še toliko dni, mesecev in let, dokler ne bo gosposvetsko polje imelo tistega gospodarja, ki mu po vsej pravici in dolgu gre. Za enkrat pa je vse to sen, želja, morda spomin . . .

In Dušan, to je, mi vsi, naš narodni čut, listamo po historiji in najdemo tam svojo lastno minulosť, ki je imela lastne kneze in jih volila na svoj način, po lastni volji in izberi.

* * *

Prolog: Dušan pride na Gosposvetsko polje in pred njegovo duševnostjo zrastó slike minulosťi. S silo ljubezni do naroda zasanja zgodbo o Bernardu, knezu Korotana, in o Juti, hčerki kralja Premysla — stopi med nje in vodi njih usodo.

Prvo dejanje: Z lovu se vrača Bernard z dostojanstveniki in gosti. Mlad in vesel sprejme nagnenje Margarete, grofice Andeške, lahkomišeln in zaverovan le v njeno zunanost. Mojmir, njegov prijatelj, spozna vso preračunjeno logiko, ki vodi staro grofico, da sili Margareto v to zvezo — želja po oblasti in moči — in v obupu, nemoči mu svetuje čuvar Dušan: v berača preoblečeni Bernard naj preizkusi dobroto src obeh deklet, Margarete in Jute. — Tista, ki

HED. ŠARC

.....

Ljubljana, Šelenburgova ulica 5.

Perilo, opreme za neveste, platno, prti in brisalke, žepne rute, švicarske vezene, perje in puh.

Pralnica in likalnica.

prestane preizkušnjo, bodi kneginja Korotana in Bernardova žena. — Ko Mojmir predlaga Bernardu načrt, ga ta smehljaje sprejme — češ, saj itak vem, da bo Margareta ona, na katero pade ugoden izid. — Zgodi se pa drugače: Bernard berač ne najde v Margareti odziva za bedo in trpljenje — a Juta mu priskoči z odprto roko. — In s te roke sname Bernard berač po nasvetu Dušanovem prstan v dokaz za to, da je bil berač on in nihče drugi. — Zasmehovaje in prezirljivo odide Juta mimo Margarete.

Drugo dejanje: Na gosposvetkem polju, kjer pričakuje ljudstvo svojega novega kneza, da mu izroči po starem običaju vse pravice. Bernard sprejme iz rok preprostega kmetiča oblast in obljubi biti pravičen in dober poglavar. . . . Vse dejanje se pomakne nato k knežjemu prestolu, ki ga Bernard zasede z željo, da se javijo vsi, ki imajo pritožbe, da jih razsodi. Nihče se ne oglasi — le grofica Andeška, ki sluti poraz, se zgraža nad dogodkom z beračem, ki je ukradel Juti prstan — ki je imel po ustnem izročilu to moč, da postane tisti, ki ga od Jute prejme, njen sopro. Tu se vse razjasni — Bernard ne sme več prikrivati, da je on sam oni berač — in da mu je Juta ona žena, ki si je želi. — In Korotan ima kneza, Korotan ima kneginjo — Korotan je srečen. . . .

Dušan pa zaključí: Gosposvetki prestol,
znamenje si slave,
sile in ponosa!
Narod tvoj je večni!

* * *

Morda je v „Gosposvetkem snu“ preveč trpkosti za današnji čas, morda je rana še preveč odprta. Zaceliti se pa ne sme, sen naj ostane samo danes in jutri — in pojutrišnjem — potem pa naj postane to resnica — in dokaz Dušanovih besed.

A. Balatka:

K premieri „Gosposvetki sen“.

Risto Savin, avtor številnih pesmi, zborov in drugih glasbenih del, ne prihaja s to novo opero prvič na slovenski oder. Pred štirimi leti je dosegla njegova muzikalna „Lepa Vida“ izreden uspeh in dve leti pozneje se je uprizorila graciozna pantomima „Plesna legenda“. Iz neuprizorjenega baleta „Čajna punčka“ se je igrala na Čerinovih simfoničnih koncertih obsežna suita. To pot pa si je izbral avtor zgodovinski sujet, ki ga je inspiriral h kompoziciji „narodne opere“, kakor jo imenuje sam v podnaslovu.

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA 3

ZALOGA OBLEK
ZA DAME,
GOSPODE IN OTROKE

VOGAL
KNAFLJEVE ULICE

Opero pričenja Dušanov prolog (eden najlepših delov opere), ki predstavlja vizijo narodnega preroka v minulosti in bodočnosti. Iz začetnih temnih akordov se počasi razvije Dušanov važni refleksivni motiv in med njegovim govorom se večkrat ponavlja Bernardov junaški motiv in Jutin sladki thema. Slovesni akordi, spremljajoči Dušanovo zadnjo frazo „Jaz bom govoril zate, narod moj!“ končajo prolog.

V prvem delu I. afekta je imenitno naslikano živahno vrvenje ljudstva, ki pričakuje vrnitev Bernarda in njegovih gostov z lova na dvorišču krnskega gradu. V veličastni koračnici nostopa Bernard, kralj Otokar in drugi gostje. Sledi scena viteza Mojmira, ki bi rad preprečil poroko Bernarda z Margareto. Po dveh dialogih se oglasi veseli valček – igra grajske družbe. Veseli živahni ritmi oživljajo sceno, kateri dominira Margareta – in kar naenkrat jo prekinejo globoki temni akordi: pojavi se neznan berač (preoblečeni Bernard). Margareta ga odganja, Juta pa ga obdaruje. Po Margaretinem odhodu se razvije krasen duet med Bernardom in Juto v lirčnih kantenah. Še enkrat pridrvi družba in globoko kakor in daljave zazveni Bernardov motiv, ki konča I. dejanje.

II. dejanje ima v začetku značaj narodne pesmi in konča po močnih dramatičnih slikah s kratkim epilogom Bernarda, ki naraste do grandioznega tutti v orkestru.

R. Savin taktira to svoje najnovejše delo z bolj enostavnimi, a zato tem bolj lapidarnimi linijami, ki dobro odgovarjajo zgodovinski vsebini libreta. Instrumentacija je bleščeča in tehnično dovršena, posebno v dramatičnih prizorih. Narodni duh je posebno zadet v zborovi sceni II. dejanja. Osobito Savinovo noto nosi duet I. dejanja, ki spominja v glasbenem oziru (ne motivsko) po svojih širokih kantenah na duet Vide in ljubimca. Posebno veličastno zvene slavnostni prizori radi svoje enostavnosti. S to opero je R. Savin izpolnil v slovenski glasbi mesto historične narodne opere, katere se bomo ob slavnostnih prilikah posebno veselili.

OSIP ŠEST:

In kamor se oko ozre,

(Dalje.)

V deželi multimilijonarjev.

Tako sem prišel zopet v Berlin, da tam spoznam, da živim točno eno leto prepozno. Nič več in nič manj – eno leto . . . Kajti vse moje želje: imeti milijon, so se promptno uresničile, celo nad moje pričakovanje. Jaz sem milijonar – kaj milijonar – multimilijonar – ampak strela ubij Nemce – vsi ti moji milijoni so presneto malo vredni. Jaz tega ne razumem, te smole, in se tolažim samo s tem, da jih je mnogo v Berlinu, ki v tem hipu (v tem, kajti v prihodnjem pade lahko marka zopet tako močno, da bi se ne mogel več pobahati), ki niso milijonarji – v banknotah. Na sploh pa je tu vsakdo milijonar – že to, kar ima na sebi, predstavlja številko s šestimi ničlami. V tem vrtincu, plesu, orkanu je imenitno –

imenitno — zanimivo . . . Človek se izpremeni v računico, v stroj, kajti ob vsakem koraku ga čakajo transakcije, presenečenja. Imenitno. To daje življenju čisto novo obliko. Nemška Avstrija je bila pred letom dni diletant v padanju valute, diletant. Nemci so tudi v tem spretnejši. Tobogan — navzdol — hitro, hitreje. Cilj? — Imenitno! —

V tem poglavju je potreba, da spregovorim najprej o popolnoma drugih stvareh, potem pa šele o Berlinu . . . Namreč o Kitajcih. Bil sem jim vedno zelo naklonjen in sledil sem za njihovo historijo ter iskal, kjer se je le dalo stikov . . . Tako sem bral pred dolgimi leti, v neki knjigi, da so najljubša jed Kitajcev na ricinovem olju pečeni črvi, ki se pojavijo, kadar dežuje. Li — Tai — Po, lirični pesnik, je torej hrustal pečene črve in potem pisal svoje nežne verze. Ta misel vzbuja sicer v želodcu priličnega Evropejca revolucijo, a se ne da pomagati.

Te navade pa so obstojale najbrž ob onem času, ko je bil krog Kitaja še zid; sedaj pa je že vse drugače in tudi črvov ne zauživajo več. Kite so si porezali in njih frizure so lepo urejene in se svetijo od pomade. Njih dame si ne kvarijo več nog, kar je bilo, med nami rečeno, barbarska navada, temveč nosijo prav moderno obutev.

Torej Kitajci so zelo dostojen narod, in to se v Berlinu lahko vedno konstatira. So tihi, diskretni, imajo dobro valuto in najlepše Berlinčanke so jim naklonjene. Pred kratkim so odprli tudi svojo restavracijo. Odprli so jo, ker so od nature filozofi, v filozofski ulici — v Kantstraße.

Tako sem prišel do smotra ravnega po krivi poti. Torej ta restavracija, v katero sem padel, po naključju, je vzrok . . .

Vse je tako kot v običajnih restavracijah, samo da sedé ob majhnih okroglih, belo pogrnenih mizicah gospodje Kitajci . . . Kličejo plačilnega (Herr Oper!), pijejo pivo in zauživajo skodelico riža. Riž je obligatna jed in edino on spominja na daljnjo domovino in na navade rodnega doma. Tudi jedilni list je tak kot navadno, samo njegova leva plat je potiskana s kitajskimi črkami . . . Tam je tudi jed, ki se ji pravi Chicken-Chops-Curry. Edino to je eksotično . . . Ker so Kitajci moja davna simpatija, kar kot slovenski režiser ne morem spoznati navad in običajev na licu mesta, naročim takoj to zadevo . . .

Sedaj seveda se prične nemir. Kakšna je ta jed? Ali je meso? Je to jajčnata zadeva — morda salata. Ne, ne, Curry — to je kura — fazan bo — kitajski fazan, in jaz srečnik bom jedel fazana s perjem v sedmerih barvah — morda bo celo pel . . .

Ampak zadeva je druga. V majhni lični skledici mi prineso, zmes zelenjave z gobami, majhnimi koščki kuretine (Ha! Slutnje!)

Zahtevajte povsod našo domačo

KOLINSKO CIKORIJO

izvrsten pridatek za kavo

koščki fileja — vse zelo mastno polito z jajčno omako ... Poleg — skodelica riža. Poleg — dve palčki igrački in z njimi — izvolite gospod po kitajski. Jaz vem — in gospod Bog mi bo odpustil — jaz sem se s tistimi palčki nesmrtno blamiral — kajti gospoda Kitajci so me opazovali in se nalahko muzali (zelo diskretno, ampak smejali so se — videl sem).

Razkačil sem se in glasno sem naročil vilice in nož ... V protest! Kdor ima korajžo, naj zine!

Blamaža pa je ostala — ne pomaga nič. Zato svetujem vsakomur, naj ostane raje pri starih navadah — naj ne je Chicken-Chops-Curry, temveč raje svinjsko pečenko — in izogiblje naj se palčic, kajti gospoda Kitajci so se na moj račun zabavali ... Herr Oper — zahlen! ...

Jaz do letos, do meseca julija anno Domini 1923 nisem vedel, da znam angleški. Sicer tudi trenutno nisem o tem popolnoma prepričan, vendar imam dokaze, da je tako in ne drugače ... Grem k Kempinskiju — po predstavi — tam zraven stanujem — in Kempinski je bil včasih zbirališče berlinskih špisarjev ... Poceni, točno — so lidno. Sedem v kot ... Dvorane pol prazne — več natakarev kot gostov ... koj za menoj pride v isti rajon gospod ... s kotleti ... Starejši gospod ... Ko pride natakak k njemu, kaže z gesto name ... češ, isto prinesite kot gospodu ... Sediva vsak v svojem kotu, večerjava in pijeja Liebfrauenmilch iz renskih goric ... Potem kličem plačat — gospod s kotleti pa vstane in jo priseka k moji mizi — z gesto, če sme prisesti — potem z gesto natakarku: še eno steklenico, še dve ... Anglež, ki zna deset besed nemščine: tovarnar nožev iz Portsmesa. Je sam in mu je „lange Zeit ... Jes!“ Pa sediva, pijeja in jaz uporabljam ves svoj besedni zaklad, ki se mi zdi primeren za to priliko: Shakespeare, Strife, god dei, spek engliš — London, piknik, fotbal — in podobno ... ko se je ura pomikala na dvanajsto, se je zgodilo čudno, da sva se razumela, govorila sva, glasno in energično — ter ugotovila, da med našimi jeziki sploh ni nobene razlike, da smo Jugoslovani in Angleži en narod, da je le nesrečna zablada geografične karte kriva — in tako dalje ...

Tako sta častita mistra Šest in Cavelei našla sorodstvo, o katerem zgodovina trenutno ne ve in najbrž ne bo zvedela nikoli. (Liebfrauenmilch, strela te ubij!) (Dalje prihodnjič.)

RAZNO.

G. Pavel Golia, upravnik v Osijeku, režira tam te dni Tolstojevega «Živega mrtveca».

Sluga velikega Kainza je prišel nekoč s svojim gospodom, ki se je moral zdraviti na morju, zvečer v obmorsko italijansko mesto in pri tej priliki prvokrat videl morje. Zjutraj, ko se je Kainz komaj prebudil, plane dobri Dunajčan v njegovo sobo in kriči: «Gospod Kainz, gospod Kainz, to so lopovi: morja že ni!» Kainz mu ni mogel razložiti fenomena plime in oseke in šele zvečer, ko so morski valovi zopet butali v steno tik pod hotelom, se je dobri Dunajčan potolažil in prišel Kainzu javit: «Gospod Kainz, gospod Kainz! Morje je zopet tu! So vendar čisto poštene ljudje, samo zjutraj nekoliko varčujejo z njim.»

Pisarniške potrebščine ovojni, pisalni in
pisarniški papir
in trgovske knjige priporoča papirnica

IVAN BONAČ v Ljubljani, Šelenburgova ul.

Kavarna, slaščičarna in pekarna

JAKOB ZALAZNIK

Ljubljana, Stari trg št. 21

TRGOVSKA BANKA, D. D.

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA UL. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKUGLANTNEJE

„Orient“, družba z o. z., Ljubljana

Tovarna oljnatih barv, steklarskega kleja, lakov in
firneža — Zaloga pleskarskih in slikarskih potrebščin

SREČKO POVŠE

uglaševalec klavirjev v operi in pri privatnih strankah

Ljubljana, Tržaška cesta 43

Modna krojačnica za gospode in dame

J. Sušnik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 16

„Adrija“

mednarodna transportna in komisijaska družba z o. z.
Ljubljana, Dunajska cesta šte. 31 — Maribor, Rakek, Jesenice

Naslov za brzojavke: „Adrijasped“ — Tekoči računi: Zadržna gospodarska
banka — Interurbanski telefon št. 731

Mednarodni transporti — Prevoz vankovratne robe — Vkladiščanje robe
— Komisija — Carinsko posredništvo — Transportno osiguranje —
Zbirni promet na vse strani — Prekomorski transporti — Zastopništva
in zveze v vseh večjih trgovskih centrih tuzemstva in inozemstva

Založna knjigarna

Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg družba
z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 16

CLA
MOD

A. SINKOVIC
NASL. K. SOSS
LJUBLJANA * MESTNI TRG * 19

MODNA * TRGOVINA *
ZA * DAME * IN * GOSPODE *

Urejuje Fran Lipah. — Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Cena 4 Din.